

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus sacerdotalis d' sacrame[n]tis: deq[ue] diuinis
officiis: et eoru[m] administrat[i]o[n]ibus**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1512

VD16 N 1517

De cautelis seruandis ex p[ar]te confessoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30634

De sacramento

dubitantes temere de vita priorum confessoris .
sacerdotum: et dicentes: quod non confite-
tur illi inebriato: sed quod sit alienus
et statutum ecclesie. Sed si alter discre-
tior non potest haberi: vel plures non vult
dare licentiam subdito confitendi pro-
ter se: quod erit agendum: de Rich. quod
in tali casu pro bonum obedientie
facit magis subditum utilitatem anime sue
confitendo prioro sacerdoti minus bono
(dum tamen sit sufficiens) quam confitendo
alteri meliori. Et dico de minus bono
non: non de minus discreto. quod aliter
semper querendum est minus discretum: quod
non est verum: sed semper querendum est ma-
gis discretum: si potest. Nec excusa-
tur subditum indiscreto plebano con-
fitens si eum male iudicat: quod non tene-
tur cecum ducere: ne ambo in
foveam cadant. Et nota quod in casu
quod quis veniens de aliena parochia
caucat impetiri prioris sacerdotis pe-
tens audire confessionem suam per alienum
plebanum: dicens se habere licentiam a
prioro sacerdote: nunquam tenet ei cre-
dere ille quem petit per audienda con-
fessionem: Ratione quod sic: putavit notavit
Joan. an. in glo. iij. c. j. de privilegiis.
in clem. p. quod allegavit de pe. dist.
vi. placuit. quod non est in timore presu-
mendum sue salutis. i. q. vii. scilicet. et
de homicidio. significasti. Potest
autem hanc licentiam parochialis
dare etiam si nondum habet ordinem
sacerdotis: aut eius vicariis vices
suas gerens: ut dicit Joan. an. in
quinta glo. ibidem.

De cautelis servandis ex parte

Rimo caue

at confessor ne suum paro-
chianum habentem casum
episcopi nondum expeditum in quo ipse non potest
dispensare: aliquid modo audeat absol-
vere ad cautelam: sic stulti quidam
presumpserunt facere: quod non confessores
sed deceptores potius appellandi sunt
et perfusores: quod cum non possint absolvere
in casibus episcopi dicunt parochiano. Et
ce ego te absolvo ab isto peccato
ad cautelam: ut possis istis diebus
coiccare: ne de te scandalum oriat si non
coiccares isto festo pasche. tu autem
post ista festa accedens auctoritatem
episcopi confiteberis de isto peccato. Quod non
sic impie: non sic: ne decipias te et
ipsum. Sic et facias et dicas. Quod bo-
ne fili: ego non habeo in isto casu
auctoritatem: sed accedas statim ad
episcopum vel eius auctoritatem habentem
tunc: nec te prius procures sacramen-
to eucharistie: nisi fueris absolutus.
Si enim non posses accedere episco-
pum ante ista festa: nullo modo ac-
cedas. Et si aliquid de te suspicabuntur
dicentes: Iste non gratum coicca-
vit istis festis. vel si a te querat vici-
nus tuus: quare non es communicatus
in isto festo: et dicas quod hoc fecit
de consilio sacerdotis mei vel con-
fessoris: vel quod habeo graves inimi-
cicias cum hostibus quibusdam: quos
nondum evasi. Et verum dicit: quod ha-
bet inimicicias cum diabolo: et eius
laqueos dirumpet ipsum expugna

penitentie

re d' corde suo: nec in hoc mentit̄.
Non tñ dicat: in hoc habeo inimi-
cicias cū q̄busdam hominibz: sed
cū q̄busdam hostibz: nisi etiā h̄: et
inimicicias euz hoibz. Sacerdos
aut̄ hoc casu qñ subditus confitē-
sibi totalr: inueniēs casum ep̄i inf̄
alioz: audacter absoluat ab illis: z
inūgat p̄uam p̄ illis q̄ sunt de au-
toritate sua: casum r̄o reseruatuz
remittat ad ep̄m. Non sic q̄das fa-
ciūt: q̄ postq̄ audiūt in cōfessione
casum ep̄i: statim dicūt confitēti.
Glade: non habeo tecum q̄cōz dis-
ponere nisi accedas ad ep̄m. Et
tales exponunt p̄sonas h̄mōi ma-
gno piculo: qz sepe p̄rigit q̄ tales
obliti fuerunt de pctis p̄us confes-
sis. Ulytñ si sacerdos inuenit p̄si-
rentē excōicatu a iure: v̄l ab hoic.
vel si forte dicat confitens: Bone
p̄r ego semel peussi clericū ordina-
tum ex ira: v̄l sum in excōmunica-
tione maior. tñ statim sacerdos
non audiat eius confessionez: nec
absoluat eum ab aliq̄ etiā mini-
mo pctō: donec fuerit p̄ supiorem
a snia excōicationis absolutus. et
se docuerit p̄ l̄as absolutum. fm
Tho. in. iij. dist. x. vij. Secūdo
caueat sacerdos: ne aliq̄ mō reue-
let vel p̄dat confessionē signo/ nu-
tu/ vel facto: sed omnino d̄z celare.
exteri⁹/ sic de⁹ regit interi⁹. Per h̄
em̄ vt dic̄ Thom. in. iij. disti. xj.
Doies maḡ attrahunt: z simpli-
ci⁹ cōfitent̄. Si autem periculum
immineret: z hoc solū sciret p̄ con-
fessionem, vt qz scit aliquē hereti-

cum: sili scit incendiariū: non pro-
pter hoc debet reuelare eos: s̄ po-
t̄ monere d̄z tales vt desistant: et
plato dicere q̄ vigilet sup greges
sine omni reuelatione confessionis.
Si etiā sacerdos cōpelleret̄ ad di-
cendum p̄ ep̄m: tal' h̄m̄ p̄t dicere.
Reuerende p̄r ego nihil scio/ intel-
ligendo vt h̄o: qz scit vt de⁹. Non
solum at̄ caueat reuelare illa q̄ ca-
dunt sub p̄fessione sac̄ali/ vt pctā:
s̄ etiā alia gesta z facta p̄ q̄ possit
q̄s dephendi pctōz: imo etiā illa q̄
oīno non p̄tinēt ad confessionem.
Et idem dico h̄ aliq̄ dicunt̄ alicui
non p̄ modū confessionis. qz forte nō
fit absolutio: nec p̄uē inunctio: s̄
tñ fit specie p̄fessionis. Nam in ta-
li casu licz nō claudat̄ tale dictum
sigillo p̄fessionis fm Tho. in. com-
pendio: tñ talia oīno sunt f̄uanda
ex honestate acsi in cōfessione susce-
pta fuissent fm Tho. in. iij. di. xj.
Si autem sacerdos scit pctm̄ pre-
ter confessionez/ p̄t illud dicere: s̄
non d̄z dicere q̄ sciat hoc ex cōfes-
sione: z nihilomin⁹ debet abstine-
re ab h̄ q̄ntū p̄t p̄pter p̄uāt̄ con-
suetudinē. nam sacerdos peccata
reuelans q̄ scit extra p̄fessionem/ z
sepi⁹ hoc faciēs assuescit ex h̄ post-
ea etiā reuelare ea q̄ sunt in cōfes-
sione sibi dicta. iō habeat linguaz
refrenatam dentibz p̄ p̄ penam d̄-
positionis z retrusionis in artum
monasteriū ad agendam peniten-
tiam. de pe. z re. omnis. z de peni-
distinc. vj. sacerdos. Quando er-
go vis secur⁹ esse/ cum op⁹ habes.

B ij

De sacramento

de aliquo pctō tibi cōfesso req̄rere
doctiorē aliquē sup̄ p̄silio dādo:
non dicas sic: Ecce q̄dam p̄sona
ē mibi cōfessa de citate vel villa: d̄
h̄ q̄d p̄sulit̄ cū ea facere? s̄z poti⁹
dimittas vt ip̄a sola p̄sulat vel q̄/
rat auctoritatem. Qd̄ si forte vere/
tur / dicas sic: Ecce q̄dā casus ac/
cidit sub hac forma vel puenit ad
me casus tal̄: q̄d p̄sulitis sup̄ eo?
Et h̄ cēt de licentia confitent̄ q̄
possit reuelari. vt d̄t Tho. vbi. s̄.
h̄ tñ fiat sine scandalo: z absteat
ab h̄ sacerdos q̄nto maḡs p̄t vbi
scandalum timet̄. Ille etiā cui re/
uelat̄ de licentia cōfitent̄ / tenet̄ il/
lud fuare z celare sic cōfessor p̄n/
cipalis: nisi daret̄ sibi licētia a cō/
fiteute q̄ ille absolute ac libere fa/
ciat ac si cēt publice factū. Caue/
at aut̄ confessor ne sic reuelādo d̄
licentia confitentis dicat narran/
do: dictum ē mibi in cōfessione h̄.
q̄z in nullo casu d̄z nec p̄t h̄ facere
q̄nt. acū. s̄z h̄ et licentiam a cōfite/
te. q̄z ista sola v̄ba includūt pct̄m
mortale: q̄z includūt reuelationez
huius vt cogniti eo mō q̄ non li/
cet reuelare: s̄m Sco. Dic tamen
subtil̄ doctor in. iij. disti. xxi. q. ij.
q̄ ad cclationē pct̄i in confessione
detecti tenet̄ hō de lege nature. in
rta illd̄: Nō facias alijs r̄c. Mat.
v̄j. quia q̄s̄z tenet̄ cōseruare fa/
mā alterius sic p̄riam: s̄l̄: fideli/
tatē d̄z fuare quaz pene vult sibi
fuari. Itēz de lege positua q̄ est:
De confessione aliq̄ null⁹ te trade
re d̄z. Tal̄ etiam dat occasionē fi/
cte cōfitēdi.

Tertio caueat sacer
dos ne audiat mulierē illā cum q̄
peccauit. s̄. concubinā vel adulte/
ram suaz. Nam h̄ s̄m d̄m Arch.
xxx. q. j. in. c. oēs. sup̄ glo. ij. tal̄ sa/
cerdos p̄t tali mulieri iniūgere
p̄niam / cū sit parochiana eius: s̄z
Hugo. q̄ hoc notat. iij. q. v̄j. c. vl.
Quicq̄d s̄m est de hoc: ego video
aliud. s̄. q̄ clerici nō debēt suis cō/
cubinis p̄niam iniūgere: sed ma/
gis eas inducāt vt ab alijs p̄niam
accipiant. vt in glo. xxxij. q. ij. pla/
cuit. Et h̄ totum ē p̄t honestatez
s̄m Barth. brixen. z p̄pter ordinē
s̄m Hug. Quantum tñ est de iu/
ris rigore si presbyr̄ dat p̄niaz con/
cubine sue p̄ delicto cōmissio / vale
bit p̄nia s̄m Arch. q̄ ita notat. xxx
ij. q. ij. vbi h̄ idē sentit Laurenti⁹
polon⁹: dicēs cū glo. xxx. q. j. oēs.
q̄ psbyr̄ oriental̄ sic ruten⁹ vt gre/
cus non audit pct̄ā sue vxor̄. q̄z
nec ip̄a libere p̄fitēt si adulterium
cōmisit. Ergo in omnibz ist̄ me/
lius ē p̄sonas h̄mōi remittere ad
supiores. z q̄ miroz de tant̄ i hoc
magnā difficultatē facientibz an
psbyr̄ possit audire sue p̄cubie cō/
fessionē. Ego at̄ video q̄ iste cas⁹
ē ep̄al̄: vt d̄m ē s̄ d̄ cābz ep̄alibz.
Quarto caueat sacerdos ne cu
stēs in crimie audiat p̄fessionē ali
orū. nā tal̄ grauit̄ peccat: nā sacer
dos h̄i docēdo ppl̄m z male viuē
do istruit deū quō cū debeat con/
dēnare. xl. di. c. mlti. z de pe. di. v̄j
q̄ vult. s̄. sacerdos. vbi d̄t Aug⁹.
Sacerdos cui ois offert̄ pctōz:

penitentie

an̄ quē statuit̄ ois languoz: i nul/ lo eoz sit iudicand⁹ q̄ in alio ē iu/ dicare p̄mpt⁹. Tibi d̄r glo. q̄ pec/ car sacerdos in crimie iūgēs pe/ nitentiā .z. vez ē. vt. iij. q. vij. Itē in cuāg. vbi d̄r glo. q̄ si in n̄itate su⁹ p̄. oebian⁹ p̄erat ab eo p̄niaz: p̄terat̄ ipe sacerdos .z. statim iun/ gere p̄r: vt d̄r glo. Qū ḡ tu sim/ plex sic .z. ego/ leḡs autozitates: q̄ nō soli sc̄i ex̄ites soluit̄ pctōzes: sed etiā mali q̄nq; iudicabāt alio/ rū excessus .z. pctā. sic saul cum a d̄no cēt reprobatus/ p̄plm̄ dei iu/ dicabat: .z. ei⁹ iudiciū vniuersus p̄ls expectabat. Itē dauid cū es/ set adulter .z. homicida/ interroga/ tus a p̄beta sn̄iam in diuitē de/ dit q̄ ouē paup̄is rapuit dicens. Fili⁹ mort⁹ est vir q̄ fec̄ h. ij. Reg. xij. Itē salomon cū amore m̄lier/ culaz deos gentiliū coleret: tamē vniuersa plebs israelitica ad eius iudiciū p̄stuebat. Sic .z. achab q̄ nis coleret baal: tñ. x. tribu iudica/ bat. iij. Reg. xij. Non te decipias q̄sq; ista legēs: qz nihilomin⁹ gra/ uis peccas: s; absolutio quā fac̄ i subditos teneat apud deū: q̄tum ex officio/ nō ex iur̄ merito: qz vti qz meli⁹ faceres si ex vtroq; absol/ ueres: qz .z. tibi meriti grām mere/ rer̄: .z. p̄nitēti vniā adaugeres. Quidō caueat sacerdos ne audiat sacerdotē sine licētia sp̄ali vel ge/ nerali c̄pi sui: nisi c̄ps sciret v̄l ap/ probaret tacite v̄l exp̄sse. Et h̄ est multos plebanos q̄z vnusq; qz audit aliū: .z. p̄sertim i casib; formi/ cationū: q̄ss̄ casus ep̄ales: vt m̄l/ toties clamaui .z. abuc clamo mo/ re lupi i celū .z. fr̄ā/ q̄ isti decipiūt se. Sexto caueat p̄fessor ne p̄nitē tē q̄ nō vult v̄l nō p̄t sufferre on⁹ p̄nitē/ r̄mittat a se vacuū. Caueat etiā ne erigat iuramētū a cōfite/ rē pctō illo d̄ q̄ p̄fessus ē ampli⁹ n̄ faciēdi neq; cōmūtēdi. h̄ ei repro/ bat. xj. q. iij. vbi glo. ij. d̄r q̄ ab he/ retic⁹ reuertentib; .z. ab icēdiarijs vel horrēdis crimib; s̄lib; tñ iu/ ramētū erigat vt iuret cōfite/ rē cetero se nunq; s̄le cōmissur. Et exp̄sse p̄hibet glo. ij. d̄r h̄ nō fieri i q̄lib; pctō mortali. Ego tñ cōperi q̄sdā sciolos ap̄ se a m̄lierib; cō/ iugat̄ extorsisse iuramēta sup for/ nicatōez d̄ cetero nō faciēdā: q̄ntū piculi sit q̄lib; aduertere p̄t. Qū ḡ venit ad te hō q̄ nō vult subire on⁹ p̄nitē/ dicas sibi iuxta tenorem capli. q̄ q̄dam. d̄ pen. .z. rem. q̄ si cōfite/ r̄ se d̄r abst̄tere nō posse: ni hilomin⁹ ei⁹ Confessionē audias: .z. dicas ei q̄ nō ē va p̄nia tal/ sed q̄ disponat se q̄sto citi⁹ p̄r ad p̄osi/ tū abst̄inēdi a pctis h̄mōi. Cū at̄ h; p̄ositū abst̄inēdi a pctis: s; nō vult subire on⁹ p̄nitē tā magnū sic sua pctā req̄runt: dicendum ē ei: charissime fili tu debuisti pro ist̄ pctis p̄niam agere tantam v̄l tan/ tam: sed ex quo non vis sufferre cā/ scias q̄ eriget a te in purgatorio: .z. nihilominus ex quo habes con/ tritionē/ ego te absoluā. In hoc ei casu meli⁹ est de misericordia face/ re rōnē q̄ d̄ iusticia. Si tamē cēt

De sacramento

suspectus alijs d̄ q̄ p̄sumit q̄ nō
faciat qd̄ ei p̄cipit: dicendū ē ei q̄
nō faciat h̄ (puto q̄ nō restituat ta
lem rē de q̄ confitetur) q̄ carebit fru
ctu p̄fessionis. Et iste est mod⁹ opti
mus et secur⁹.

De penitentis infirmorum et de
cedentium de hac vita.

Abitis cau

b
tel⁹ modis et dispositioni
bus penitentium; in bona
fauitate: videndū est de penitentis
infirmorum et de cedentium de hac vi
ta. Est igit̄ sciendū q̄ sacerdos
circa quilibet mortuorum: p̄mo ad eū
veniens ita q̄rat s̄nd̄ cōsiliū. An̄. di
cēs. Charissime fili habes ne for
te intentionē abstinenti a peccatis si
supuixeris et de eis satisfaciēdi? Et
ille dicat q̄ sic. Itē/letar⁹ q̄ in fide
ch̄riana decedis? et ille r̄nd̄eat/eti
am. Itē/fater⁹ te nō ita h̄i vixisse
sic debuisses: r̄nd̄eat/iteor. Itē/
credis q̄ p̄p̄ te ē mortu⁹ fili⁹ d̄i vi
ui iesus ch̄ris? R̄nd̄eat/etiā. Itē/
credis resurrectionē mortuorum: re
spōdeat/etiā. Tūc hortare infirmū
dicēs. Age q̄ p̄niam d̄i ē aia i te:
habendo verā p̄nitentiā: et in mor
te ch̄ri verā fiduciā cōst̄tue. huic
morti te totū p̄mitte. hac morte te
totū p̄tege et inuolue. Et cū d̄ns
de⁹ tuus voluerit te iudicare. i. iu
xta peccatā tuā/dic: d̄ne mortem d̄ni
nostri Iesu ch̄ri obijcio inter me
et iudiciū tuū. alit̄ tecū nō cōtēdo.
Si dixerit de⁹ q̄ merer⁹ d̄natio/

nē/dic: attēdo crucē d̄ni n̄ri Iesu
ch̄ri et illa merita mea: ip̄i⁹ q̄ me/
ritū offero pro merito meo. mō qd̄
ego h̄ic debuissē nō habeo. Itē/
sic habit⁹ audiat ei⁹ p̄fessionē. q̄ cū
p̄fessus fuerit: nō ē ei imponenda
q̄ntitas p̄nie/ s; inotescenda. x. vj.
q. vj. ab infirmis. q̄ postq̄ conua
luerit/ illā p̄niam suare debebit. Di
cat q̄ ei cōfessor. Bone fili/ ecce tu
p̄ istis peccatis tantū deberes pati si
supuixeres: vñ exq̄ iā nō potes sa
tisfacere p̄ eis in p̄nti vita: doleas
saltē q̄ntū potes. roga t̄n̄ amicos
ad faciendū p̄ te orōnes et elynas.
si aut̄ p̄ualueris accedas iterum ad
me: et ego iniungā tibi p̄niam salu
tarē. Quare aut̄ inotescenda ē pe
nitentiā talit̄ decedēti? Archi. in d̄i
cto c. ab infirmis. d̄r q̄ p̄p̄ duo. s. vt
sciāt amici quā recōp̄satiōes face
re debeāt: et vt iste sciāt quā penite
re debeat si supuixerit. Et idē po
nit vba quā tales sūt admonendi/
dicens. Talia peccatā quā tu p̄petra
sti tot annorum a nobis p̄niam accipi
unt: s; te iterum quāq̄ euaseris for
te expectam⁹: vt tūc tibi cōgruam
p̄niam ip̄onā. si aut̄ d̄ns n̄r vite ter
minū tibi dare voluerit: p̄ autorita
tē petri et pauli p̄ncipis cui date sūt
claves regni celorum/absoluo te a
peccatis tuis p̄dictis: et sacrificia et pre
ces necnon elemosynas et ieiunia/
necnō et cetera opa pietatis q̄ p̄ te fi
ant tibi p̄ futura in redemptionē
aīe iudicorū.

Quō sacerdos se h̄be de
beat erga infirmos.